

บทที่ ๑

บทนำ

ปัจจุบันนี้สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็น
ต้นเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาคด้วย จะเห็นได้ว่ามีวิถีทางแห่งการสอนใหม่ ๆ ขึ้นมาก
มาภายในโรงเรียน การสอนแบบเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลางของห้องเรียนจะค่อย ๆ เปลี่ยนไป
การสอนแบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และการสอนรายตัว มีการสอนโดยการเน้นรายบุคคลมากขึ้น
หลักสูตรการเรียน การสอนก็มีแนวโน้มที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีกว่าเดิม โดยคำนึงถึงความ
แตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องครูสอนกล่าวคือ สอนเพียงคน-
เดียว อาจจัดครูสอนเป็นหมู่ เป็นคณะ มีการวางแผนงานร่วมกัน โรงเรียนต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพิ่มขึ้น^๑

ต้นเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นสืบเนื่องมาจากจากสิ่งที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้
ข้อ ๒

๑. การขยายตัวของประชากร (Popular Exposition) จำนวนประชากรใน
ปัจจุบันเพิ่มปริมาณขึ้น อัตราการเกิดสูงกว่าอัตราการตาย ดังนั้นจำนวนผู้เรียนในระดับต่าง ๆ
นับตั้งแต่ชั้นประถม, มัธยม, วิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น นอกจากนี้ไม่ใช่

---

^๑ James W. Brown, Recharad B Lewis, Fred F Harclerood. AV
instruction media and methods. New York: McGraw-Hill Book
Company, 1969. P.5

^๒ ศาสตราจารย์รสภา วรวงศ์ จากคำบรรยายวิชา Modern Technoloy, 2515

เฉพาะเด็กในวัยเรียนเท่านั้นที่เพิ่มขึ้น ผู้ที่พ้นวัยเรียนแล้วที่ประสงค์จะศึกษาเพิ่มเติมก็มีจำนวนมากขึ้นเช่นเดียวกัน ปัญหาที่ตามมาคือ

- ๑.๑. จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น
- ๑.๒. จำนวนผู้สอนเพิ่มไม่ทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์สูง
- ๑.๓. ปริมาณอาคารห้องเรียนไม่พอ

๒. การขยายตัวของความรู้และวิชาการ (Knowledge Explosion ในปัจจุบัน) ปรากฏว่าการขยายตัวทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีสาขาวิชาใหม่ ๆ เกิดขึ้น ผู้สอนจะต้องพยายามติดตามให้ทันความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ความรู้ต่าง ๆ ที่ครูเคยเรียนมาอาจจะล้าสมัยในยุปัจจุบันดังนั้นการติดตามความเคลื่อนไหวจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๓. การเปลี่ยนแปลงของสังคม (Society changes) การศึกษาไม่ได้เป็นไปอย่างเอกเทศ และมีการศึกษากันเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น หากจะต้องสัมพันธ์กับโลกภายนอก ทั้งในแง่สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนเพื่อการอยู่รอด

การศึกษามีได้จำกัดอยู่ที่ชุมชนชน ที่อยู่อาศัย แต่ได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวาง อันเนื่องจากอิทธิพลของโลกภายนอก ที่สำคัญคือสังคมที่เราอาศัยอยู่ได้มีการนำเอาเครื่องจักร และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้แทนแรงงานมนุษย์ การฝึกหัดอบรม ตลอดจนทักษะที่เราได้รับจะต้องให้ทันสมัย และให้ความรู้ทักษะ เพิ่มเติมจนกระทั่งพึ่งตัวเองได้

จากปัญหาที่กล่าวมาทำให้วิธี การสอนแบบเก่าใช้ไม่ได้ผลจำต้องนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การนำวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาใช้ในการศึกษานี้ได้นำไปสู่การสอนแบบใหม่ มีการใช้สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์เพิ่มมากขึ้นในการศึกษา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักการศึกษาว่า สื่อทัศนศึกษาช่วยให้การเรียนรู้อมีประสิทธิภาพดีขึ้นทั้งยังช่วยแก้ไขข้อบกพร่องทางการศึกษาได้มากขึ้น วัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่สำคัญคือ

- ๑. โทรทัศน์ศึกษา โทรทัศน์ทั้งวงจรปิดและ เปิดจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องผู้สอนที่มีคุณภาพได้ เนื่องจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญมีน้อย เราอาจใช้โทรทัศน์

บันทึกการสอน แล้วนำไปเปิดให้นักเรียนโคดูในภายหลัง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่อยู่
ทางไกลดูใช้ยวชาญ ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ เป็นอย่างดี

รายการทางโทรทัศน์อาจจะเป็นการสอนคือ ใส่ออนในห้องเรียนโดยตรง
หรือใช้เพื่อการศึกษาคือ ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปก็ได้ โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลที่สุด การใช้โทร-
ทัศน์ให้ได้ผลดีจะต้องมีการวางแผนการสอนอย่างมีระบบมีการใช้สื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ ผสมผสาน
กัน บทเรียนทางโทรทัศน์อาจจะใช้ยวชาญคนเดียวคนหนึ่ง หรือหลายคนก็ได้ทำงานร่วมกันเป็นทีมมี
การตรวจพิจารณาวิชาการต่าง ๆ พัฒนาโครงสร้างของบทเรียนใหม่ ๆ

๒. วิทยุ การจัดรายการวิทยุศึกษาช่วยขยายการศึกษาได้กว้างขวาง เพราะวิทยุมี
ขอบเขตในการกระจายเสียงไปได้ไกลกว่าโทรทัศน์ สามารถเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมากเพราะ
เครื่องรับวิทยุมีราคาถูกกว่าเครื่องรับโทรทัศน์

๓. ห้องปฏิบัติการภาษา (Language Laboratory) ในห้องปฏิบัติการทางภาษา
ก็มีการเอาเทปบันทึกเสียงไปใช้ โดยอาจสอนเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล นักเรียนอาจจะได้ยิน-
เสียงจากเจ้าของภาษาจริง ๆ ซึ่งบันทึกไว้ในเทป สามารถฝึกออกเสียงแก้ไข ด้วยตนเองได้
ห้องปฏิบัติการภาษาบางแห่งอาจมีอุปกรณ์ และการบังคับที่ทันสมัย สะดวกและรวดเร็วต่อการใ้
อาทิ มีระบบ dial access และมีการบังคับทางไกลด้วย

๔. เครื่องช่วยสอน (Teaching Machinges) สิ่งที่ได้พัฒนาอีกอย่างหนึ่งคือ เครื่อง
ช่วยสอน การสอนแบบโปรแกรม มีการออกแบบโปรแกรมการสอน โดยนักเรียนสามารถทำการ
ศึกษาด้วยตนเองได้ โปรแกรมที่จัดขึ้นอาจจะ เป็นรูปคำรา หรือเป็นโปรแกรมที่ใช้กับเครื่อง การ
เรียนด้วยโปรแกรมทำให้เรียนสามารถก้าวไปข้างหน้าหรือเร็วตามความสามารถของตนเอง

๕. ภาพยนตร์การศึกษา ภาพยนตร์ได้พิสูจน์ตัวเองว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดเยี่ยมในการ
ให้การศึกษา เครื่องฉายภาพยนตร์ก็มีการพัฒนาไปอย่างสูง เช่นสามารถรอบฟิล์มเองได้ ฟิล์ม
๘ มม. ก็มีการพัฒนาเป็นแบบกล่อง (Cartidge) เพื่อสะดวกแก่การฉายสามารถใช้ได้ทั้ง
รายบุคคลและรายกลุ่ม เนื้อหาจะใช้เวลาไม่เกิน ๑๐ นาที เป็นฟิล์มสั้น ๆ แบบที่ให้ความคิดรวบ
ยอดเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ฟิล์มแบบซูเปอร์ ๘ สามารถบันทึกเสียงลงไปได้ ทำให้มีคุณสมบัติ
คล้ายฟิล์ม ๑๖ มม. ดังนั้นฟิล์ม ๘ มม. จึงมีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในวงการการศึกษา.

๖. การใช้สื่อรวม (Multi Media) คือการใช้สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์หลายประเภทประกอบกัน เช่นภาพนิ่ง, ภาพยนตร์, แผ่นโปร่งใส ซึ่งมีการพัฒนาในรูปแบบเป็นชุดอุปกรณ์ (Kit) ซึ่งให้ความคิดรวบยอดอันเดียว ในชุดอุปกรณ์จะมีวัสดุอุปกรณ์จะมีวัสดุหลายอย่างเช่น ฟิล์มสตริป, เทปบันทึกเสียง, ภาพนิ่ง, ภาพยนตร์สั้น ๆ , สิ่งพิมพ์ฉบับเล็ก ๆ , แผ่นการบ้าน และวัสดุของจริง เป็นต้น

๗. การใช้คอมพิวเตอร์ทางการศึกษา (Computerized instruction) คือการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสอน คอมพิวเตอร์ จะช่วยเก็บบันทึก, ทำตารางกำหนดการ, ปรึกษา, สร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียน, เก็บข้อสนเทศ, แสดงข้อสนเทศ มีการศึกษาวิจัยค้นคว้า นำเอาคอมพิวเตอร์มาปรับปรุงการเรียนรายบุคคล

ความก้าวหน้าต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในวงการศึกษাজักประสบการณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ การใช้วัสดุสามารถปรับปรุงการเรียนของนักเรียนลดเวลาการสอนลงอย่างมีนัยสำคัญ เทคโนโลยีทางการศึกษาได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับ ๓ ประการ คือ

- ๑. คุณภาพ (Quality)
- ๒. ปริมาณ (Quantity)
- ๓. ประสิทธิภาพ (Efficiency)

ในแง่คุณภาพ ได้จัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น เนื่องจากโลกเราทุกวันนี้สลับซับซ้อน มีเนื้อหาวิชาการมากขึ้น ดังนั้นนักเรียนที่จะออกไปเผชิญชีวิตในสังคมได้ จึงควรจะเป็นนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนจะมุ่งไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เน้นด้านการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมความคิดมากกว่าจำนักเรียนต้องเข้าใจจากการศึกษานั้นไม่มีที่สิ้นสุด ต้องมีการศึกษาไปจนตลอดชีวิต

ในแง่ปริมาณ เนื่องจากมีคนมากขึ้น การศึกษาจึงควรจะตอบสนองความต้องการของคนหมู่มากได้โดยการใช้สื่อมวลชน และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น การศึกษาไม่ใช่จำกัดเฉพาะแต่บรรดาคนมีเงินเท่านั้น ควรให้ทุกคนมีโอกาสที่จะศึกษาโดยเท่าเทียมกัน

ในแง่ประสิทธิภาพ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว นักเรียนควรสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการสอนจึงจะควรเน้นการสอนรายบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ถ้าเรายังสอนแบบเดิมอยู่ก็จะไม่สามารถสอนรายบุคคลได้ เพราะนักเรียนมีจำนวนมากขึ้น ดังนั้นการใช้สื่อทัศนูปกรณ์เขาช่วยจึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่ง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้มีการเล็งเห็นความสำคัญของสื่อทัศนศึกษามากขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ที่สะดวก เราจะเห็นได้ว่ามีการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอนมากขึ้น สื่อทัศนศึกษาไม่ใช่เฉพาะการเสริมการเรียนเพียงอย่างเดียวแต่เป็นการใช้และวางแผนผสมผสานกันเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๐ - ๑๙๓๐ เป็นระยะที่สื่อทัศนศึกษาได้เข้ามามีบทบาทเต็มที่ โดยมีการพัฒนาฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖ มม. เป็นภาพยนตร์เจ็บบกอนค้อมามีเสียงในฟิล์ม เนื่องจากมีการใช้ และการวิจัยกันอย่างกว้างขวาง ในเรื่องภาพยนตร์ ทำให้มีคนเป็นจำนวนมากมักเข้าใจกันว่าสื่อทัศนศึกษาก็คือภาพยนตร์ แม้กระทั่งปัจจุบันความเข้าใจเช่นนี้ก็ยังคงอยู่ ความจริงสื่อทัศนศึกษานั้นมีขอบเขตกว้างขวาง หมายถึงวัสดุอุปกรณ์การสอนทุกชนิดที่จะช่วยในการเรียนรู้

สำหรับประเทศไทย งานด้านสื่อทัศนศึกษายังไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร เพราะขาดการเอาใจใส่ ขาดการส่งเสริม ขาดการปรับปรุงเท่าที่ควร ปัญหาซึ่งทำให้สื่อทัศนศึกษาไม่ก้าวหน้านี้มีปัจจัยจากบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ๒ ประเภทคือ ^๓

^๓ศาสตราจารย์ สำเภา วรวงศ์ คำบรรยายวิชา Administration of A.V. Program, 2515.

๑. ผู้บริหาร

๒. นักวิชาการ

ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร เกิดขึ้นมาจากการที่ผู้บริหาร—

๑. มองไม่เห็นหรือตามไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง หรือการขยายตัวอย่างรวดเร็วในวงการศึกษาค้นต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้บริหารเหล่านี้ไม่ตระหนัก หรือเข้าใจว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อการวางแผนการศึกษา ในโรงเรียนหรือสถาบัน ซึ่งตนเองรับผิดชอบอยู่

๒. ไม่เข้าใจงานโสตทัศนศึกษา ไม่ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของมัน จึงเป็นสาเหตุให้ไม่สนใจ และไม่สนับสนุน

๓. ไม่มีนโยบายหรือโครงการ เน้นงานด้านโสตทัศนศึกษาของตัวเอง

๔. ขาดคนมีความรู้ความสามารถที่จะมาช่วยจัด และดำเนินงานโสตทัศนศึกษาในโรงเรียน

๕. ไม่จัดให้มีสถานที่ สำหรับปฏิบัติงานโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน

๖. ไม่จัดงบประมาณให้แก่งานโสตทัศนศึกษา หรือจัดให้ไม่เพียงพอ

ปัญหาเกี่ยวกับนักวิชาการ หรือครูนั้นเป็นเพราะ

๑. โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์การสอนจะให้ใช้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากไม่ได้ตั้งงบประมาณอุปกรณ์การสอนไว้ หรือตั้งไว้น้อย

๒. โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนแต่ครูใช้ไม่เป็น หรือไม่รู้จักวิธีใช้

๓. โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอน ครูใช้อุปกรณ์การสอนเป็น แต่ไม่ชอบใช้ ทั้งที่รู้ว่าอุปกรณ์การสอนมีประโยชน์ และรู้ว่าวิธีมีผลต่อการสอนอย่างไร สาเหตุที่ไม่ชอบใช้มีดังนี้.

ก. โรงเรียนหวงอุปกรณ์การสอน กลัวครูจะทำชำรุดเสียหาย จึงไม่ใช้บ่อยใช้ไ้คงาย

ข. ครูสอนเป็นหวงครูคงกลัวว่าเด็กหรือตัวเองจะทำอุปกรณ์การสอนชำรุดหรือเสียหาย อดใช้หรือถูกตำหนิ จึงตัดปัญหาโดยไม่ใช่เสียเลย

ค. ครูไม่ได้เตรียมการสอนล่วงหน้า ทำให้ไม่ทราบว่าต้องใช้อุปกรณ์อะไรและอย่างไร ในบทเรียนที่จะสอน หรือไม่ก็คิดเกิดขึ้นมาอย่างกะทันหัน ทำให้เตรียมการสอนไม่ทันเลยไม่ใช่

๔. โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์ที่ครูต้องการใช้

๕. ครูมีเวลาว่างน้อย มีงานสอนและงานอื่นมาก ไม่มีเวลาพอที่จะทำอุปกรณ์การสอน
ขึ้นใจเองได้

๖. โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนให้ใช้ แต่ครูอาจวางอุปกรณ์การสอนจะทำให้เสียเวลา
ทำให้อสอนเนื้อหาของบทเรียนไม่ทันหลักสูตร

๗. ครูไม่เห็นความจำเป็นของการใช้อุปกรณ์การสอน โดยอ้างว่าใช้อุปกรณ์การสอน
หรือไม่ใช้อุปกรณ์การสอน ก็ได้ผลเท่ากัน

หากจะมุ่งส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นควรกำจัด
ไป ผู้เกี่ยวข้องของตองพยายามผลักดัน ส่งเสริมให้มีการนำอุปกรณ์การสอนไปใช้ในห้องเรียนให้มาก
ยิ่งขึ้น ควรกำจัดการสอนแบบเก่า ๆ ที่มีครูเป็นผู้บรรยาย นักเรียนเป็นผู้ฟังไม่มีโอกาสซักถาม
ครูสอนโดยใช้ตำราเป็นศูนย์กลาง สอนไปตามหนังสือในบทเรียน การสอนส่วนใหญ่เป็นนามธรรม
นักเรียนไม่สามารถเกิดภาพพจน์หรือมีความเข้าใจในเรื่องที่ครูพูดได้ ความคิดรวบยอดของนัก
การศึกษาสมัยใหม่เห็นว่าครูไม่ควรเป็นคนสอนหรือกรอกความรู้ให้แก่เด็ก หน้าที่สำคัญของครูคือ
ผู้ที่คอยกระตุ้นเตือนช่วย ช่วยเหลือ การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน ศูนย์กลางการเรียนควร
อยู่ที่เด็กไม่ใช่อยู่ที่ครู นักเรียนควรมีบทบาทในการเรียนของตน โดยที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
(Director of Instruction) ไม่ใช่เป็นครูสอนตามความหมายเดิม การสอนแบบนี้จำ
เป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนหรือชั้นเรียนจะต้องมีแหล่งความรู้เพียงพอ เพื่อครูจะนำมาใช้ให้เด็ก
ประกอบกิจกรรมการเรียน โดยที่ครูเป็นผู้แนะแนวทาง ถ้าโรงเรียนขาด ครู ก็ยากที่จะสอน
โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางได้

นอกจากนี้การเรียนในปัจจุบันยังมีแนวโน้มไปในทางที่จะต้องส่งเสริมให้มีการเรียน
ด้วยตนเองมากขึ้น ดังนั้นระบบห้องเรียนก็เปลี่ยนไป มีการสอน กลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และการสอน
ตามบุคคลซึ่งต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนขึ้น เพื่อจัดบรรยากาศที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้

ดังนั้นโสตทัศนศึกษา ซึ่งเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าครูจะทราบถึงบทบาทอันสำคัญของโสตทัศนศึกษา ว่ามีส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ครูก็ยังไม่ได้ใช้ เนื่องจากปัญหาดังต่อไปนี้

๑. ครูไม่สามารถจะผลิตโสตทัศนวัสดุขึ้นใช้เองได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีความสามารถในการผลิต ไม่ทราบว่าในการผลิตต้องมีขั้นตอนการอย่างไรบ้าง ต้องใช้เครื่องมือในการผลิตของง
ไรหาได้ที่ไหน ใช้อะไรอย่างไร

๒. ครูไม่ทราบว่ามิได้มีแหล่งให้ยืมอุปกรณ์ที่ใดหน้าง หรือแม้โรงเรียนจะมีอุปกรณ์อยู่แล้ว แต่ยังไม่เข้าใจวัสดุที่จะยืมอุปกรณ์เหล่านั้น อาทิ โรงเรียนมีเครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องฉายสไลด์, เครื่องฉายฟิล์มสตรีป แต่ขาดฟิล์มที่จะเอาไปใช้กับเครื่องทั้งไม่ทราบว่ามิได้มีฟิล์มให้ยืมได้ที่ใดหน้าง มีวิธีการในการใช้อย่างไร

๓. ขาดงบประมาณในการผลิต และครูไม่ทราบวิธีการผลิตสิ่งของในท้องถิ่นราคาถูก จากปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงได้สังเกตเห็นความจำเป็นที่จะศึกษาหาผลผลิตของโสตทัศนอุปกรณ์ในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจจุดทางหาแหล่งเครื่องมือ และวัสดุที่นำมาใช้ในการผลิต วัสดุและอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษา แหล่งบริการต่าง ๆ ที่ครูสามารถใช้บริการได้ รวมทั้งศึกษา ขบวนการต่าง ๆ ในการผลิต งบประมาณที่จะใช้ อันอาจจะเป็นช่องทางใหม่ในการขยับขยายงาน ทางด้านโสตทัศนศึกษา

นอกจากนี้การวิจัยในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนนั้นก็มีมาก แล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นประเภทการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ กล่าวคือเปรียบเทียบประสิทธิภาพของห้องเรียนแบบใหม่ที่ใช้วัสดุอุปกรณ์กับ ห้องเรียนแบบมีครูเป็นศูนย์กลาง หรือเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวัสดุอุปกรณ์การสอนสองแบบหรือมากกว่า เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอนแนวใหม่ การวิจัยอีกประเภทหนึ่งคือ การวิจัยการใช้วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนเพื่อให้ทราบว่าวิธีการสอนแบบใดในสภาพใดจึงใช้ได้ดีที่สุด แต่การวิจัยเพื่อหาผลผลิตของวัสดุอุปกรณ์ยังมีน้อยจึงคาดว่าการศึกษาครั้งนี้น่าจะยังประโยชน์ต่อวิชาการด้านนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการสำรวจวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจแหล่งผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ วิธีการผลิต การดำเนินกิจการ กำลังคนและงบประมาณ รวมทั้งศึกษาให้ทราบถึงร้านค้าต่าง ๆ ที่ขายวัสดุ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่เกี่ยวกับประเภทกำลังคน การจำหน่าย และแนวโน้มในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ ในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบดังต่อไปนี้
๒. การก่อตั้ง การดำเนินกิจการโดยลำดับ
๓. ขบวนการผลิต วิธีดำเนินการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์วัสดุสิ้นเปลืองในการผลิต
๔. กำลังคน คุณวุฒิ เจาหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต
๕. งบประมาณค่าใช้จ่าย
๖. ปัญหาและอุปสรรคในการผลิต
๗. ตำแหน่งของร้านค้าหรือบริษัทที่ขายวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และสินค้าที่จำหน่าย
๘. แหล่งแรกเริ่มในต่างประเทศของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
๙. วิธีในการจัดจำหน่าย การโฆษณา สถิติในการจำหน่าย
๑๐. วิธีการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ
๑๑. แนวโน้มและโครงการในอนาคตของแหล่งผลิต และตัวแทนจำหน่าย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีขอบเขตจำกัดแต่สำรวจแหล่งผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ ของหน่วยราชการคือ

โทรทัศน์ศึกษาของเทศบาล, ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และของเอกชนคือ

๑. ร้านพิมพ์ขั้วศึกษากรณ
๒. บริษัทสยามวาလာเซลด์ จำกัด
๓. บริษัท ๓ M ประเทศไทยจำกัด
๔. บริษัทวีระชัยพลายส
๕. บริษัทดีทีแอสลิมจำกัด
๖. บริษัทธานินทร์อุตสาหกรรมจำกัด
๗. ทางหุ้นส่วนจำกัดชั้นนี้
๘. วิทยภัณฑ์
๙. บริษัท Kodak
๑๐. บริษัทแบดกแอนไวท์ จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยการเตรียมร่างแบบสัมภาษณ์ขึ้นก่อนจากนั้นผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในแหล่งผลิต หรือบริษัทร้านค้า ผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ คือ หัวหน้าหน่วยราชการ และผู้จัดการบริษัทร้านค้า (หรือตัวแทน) แล้วรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เพอมาวิเคราะห์ และสรุปผลให้ขอเสนอแนะ

คำจำกัดความ

ผลผลิต

หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นมาเอง เช่นสร้างสไลด์ขึ้นมาด้วยตนเอง สร้างฟิล์ม

ภาพยนตร์ควบคุมตนเอง และสิ่งซึ่งต่างประเทศได้ส่งเข้ามาขายในเมือง
ไทย เช่นพวกฟิล์มสำเร็จรูป เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ

โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็น Hard ware เช่นเครื่องมืออุปกรณ์ประเภท
เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องฉายสไลด์, ฟิล์มสตริป, เครื่องฉายภาพ-
พิมพ์แสง, เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ, เครื่องบันทึกเสียง, เครื่องเล่นจาน
เสียง ฯลฯ และสิ่งที่เป็น Soft ware เช่น ฟิล์มภาพยนตร์, ภาพ
สไลด์, ภาพนิ่ง, ภาพโปร่งใส ฯลฯ

ทัศนวัสดุ หมายถึงวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการดู เช่น สไลด์, ภาพฉาย

โสตวัสดุ หมายถึงวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการฟัง เช่น เทปบันทึกเสียง

คุณค่าของการวิจัยนี้

ผลการสำรวจแหล่งผลิตและตัวแทนจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ ผู้เขียนคาดว่าการศึกษาวิจัยเรื่อง
นี้จะ เป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา เพื่อขยายงานด้านนี้ให้สูงขึ้น
ทำให้ทราบถึงแหล่งจำหน่ายโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ~~และทราบถึงแหล่งจำหน่าย~~

การวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

การวิจัยเกี่ยวกับผลผลิตโสตทัศนูปกรณ์โดยตรงยังไม่มี แต่มีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาใน
การผลิตภาพยนตร์ ปัญหาในการผลิตและการใช้รายการโทรทัศน์ และการสำรวจรายการศึกษา
ทางวิทยุกระจายเสียงดังต่อไปนี้

พ.ศ. ๒๕๑๒ นายรวมศักดิ์ แก้วปลั่ง ๕ การวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์ปัญหาการผลิตภาพยนตร์ ของหน่วยราชการในประเทศไทย" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์หลักการ และวิธีดำเนินงานในด้านการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการต่าง ๆ ในด้านประเภทของภาพยนตร์ที่ผลิต เครื่องมืออุปกรณ์วัสดุในการผลิต กำลังคน งบประมาณ วิธีดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ลงแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหน่วยผลิตภาพยนตร์ จำนวน ๒๑ แห่ง ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ความมุ่งหมายของการผลิตภาพยนตร์ส่วนมากเพื่อต้องการเสนอข่าวสาร ผลงานของราชการ และความรูต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป
๒. เครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ที่ปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ
๓. เจ้าหน้าที่ที่ทำงานส่วนมากมีจำนวน ๒ - ๓ คน อายุราชการระหว่าง ๖ - ๑๖ ปี วุฒินอนปริญญา หรือเทียบเท่าเป็นส่วนมาก รายได้เฉลี่ย ๘๐๐ - ๑๑๐๐ บาท คอเคื่อน
๔. หัวหน้าหน่วยผลิตภาพยนตร์ส่วนมากทำการศึกษาด้วยตนเอง
๕. ค่าใช้จ่ายในการผลิตภาพยนตร์ตนเองจะถูกกว่าจ้างผู้อื่นผลิต สัดส่วนของฟิล์มที่ต้องการกับฟิล์มที่ใช้จริง ๑ ต่อ ๑.๖๕

๖. ภาพยนตร์ที่ผลิตในปี ๒๕๑๒ ภาพยนตร์ขาวชนิดขาวดำ ๓๓๑ เรื่อง สี ๑๐ เรื่อง ภาพยนตร์เผยแพร่กิจการขาวดำ ๑๘๔ เรื่อง สี ๒๔ เรื่อง ภาพยนตร์สารคดีขาวดำ ๔๗ เรื่อง สี ๑๕ เรื่อง ภาพยนตร์การศึกษาขาวดำ ๓๕ เรื่อง สี ๖ เรื่อง ส่วนมากพิมพ์เป็นกอมปี้ดิว
๗. หน่วยผลิต ภาพยนตร์ส่วนมากเปิดบริการให้ชมภาพยนตร์โดยไม่คิดมูลค่า ในปี ๒๕๑๒ นำภาพยนตร์ออกฉายในสถานที่ ๑๐๘ ครั้งทางโทรทัศน์ ๘๖๓ ครั้ง นอกสถานที่ ๕๖๔ ครั้ง
๘. อุปสรรคในการผลิตภาพยนตร์ส่วนมากคือ ขาดเงิน ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ไม่พอ กำลังคนน้อย สถานที่ไม่อำนวย

๕ นายรวมศักดิ์ แก้วปลั่ง " การวิเคราะห์ปัญหาการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการในประเทศไทย " วิทยานิพนธ์คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๒

พ.ศ. ๒๕๑๓ นางสาวไพพร เล็กอุทัย^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การสำรวจราย
การศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดพระนคร " โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจรายการศึกษาศึกษาของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุ ท.ท. (ภาคปกติ) สถานีวิทยุศึกษา และสถานีวิทยุ ๑ ป.ณ. เปรียบเทียบปริมาณความแตกต่างของรายการศึกษากับรายการทั่วไป ผู้วิจัยได้สำรวจการกระจายเสียงในเดือนมกราคม ๒๕๑๓ จากเอกสาร และวารสารของสถานีวิทยุ ๔ สถานี และออกแบบสอบถามความสนใจ ความคิดเห็น และประโยชน์ที่ได้รับจากทั้งรับฟังวิทยุของครู และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนชาย ๕ โรงเรียน โรงเรียนหญิง ๕ โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. การสำรวจการจัดรายการวิทยุพบว่าสถานีวิทยุศึกษาจัดรายการศึกษามากกว่ารายการทั่วไป ส่วนสถานีวิทยุอื่นจัดรายการศึกษาน้อยกว่ารายการทั่วไป

๒. ครูสนใจฟังรายการวิทยุมากตั้งแต่วันจันทร์ - อาทิตย์ในช่วงเวลา ๕.๐๐ - ๗.๐๐ ครูส่วนใหญ่ชอบฟังข่าวมากที่สุด การโฆษณาสินค้าไม่สนใจเลย เกี่ยวกับรายการวิทยุต่าง ๆ ครูเห็นว่าให้ความรู้มากพอควรรายการวิทยุที่ประโยชน์ทางการศึกษาแก่ครูมากที่สุดคือสารคดี, ข่าวต่าง ๆ และความรู้คนต่าง ๆ ครูได้นำรายการวิทยุไปใช้ประกอบการสอน น้อยมากเกี่ยวกับรายการวิทยุครูเห็นว่ามีความบันเทิง และดนตรีค่อนข้างมาก และมีความเห็นว่าควรเพิ่มรายการศึกษา

๓. การรับฟังวิทยุ นักเรียนชอบรับฟังในช่วงเวลา ๑๗.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. ตั้งแต่วันจันทร์ - ศุกร์ นักเรียนมีความสนใจปานกลางเกี่ยวกับความรู้ข่าว, ดนตรี, กีฬา, สารคดี และบทความ ส่วนการโฆษณานักเรียนสนใจน้อย รายการส่วนใหญ่ทางสถานีวิทยุ นักเรียนเห็นว่าให้ความรู้มากพอสมควร รายการเกี่ยวกับข่าวสารคดี ขรรหรือนิยาย ภาษา, วรรณคดี และวัฒนธรรม การอภิปราย หรือสนทนา วิทยาศาสตร์ สุขภาพจิต และอนามัย ดนตรีและเพลง กีฬาละคร นักเรียนเห็นว่าประโยชน์ในคนต่าง ๆ มากพอควร

^๒ นางสาวไพพร เล็กอุทัย "การสำรวจรายการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียง ในจังหวัดพระนคร วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๓

พ.ศ. ๒๕๑๔ นายช่อม ประเสริฐสกุล^๗ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาในประเทศไทย จุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษา สํารวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษา ในด้านความมุ่งหมาย และประเภทของภาพยนตรที่ผลิต เครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วิธีดำเนินการผลิต งบประมาณค่าใช้จ่ายการผลิต ทัศนคติและความคิดเห็น ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้การผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร โดยส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยโสตทัศนศึกษาที่มีการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาจำนวน ๒๒ แห่ง ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษา มีหน่วยโสตทัศนศึกษาเป็นผู้ทำการผลิต และสถาบันการศึกษาของทางราชการ, ทหาร และตำรวจ มีหน่วยผลิตภาพยนตรที่อยู่ในกรมหรือกระทรวงเดียวกันเป็นผู้ผลิตให้ และในมืองประมาณที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยแล้วมีการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษา ประเภทต่าง ๆ มากขึ้นกว่าอัตราเฉลี่ยของเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว และปัญหาเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาที่สำคัญคือ

๑. ยังมีการผลิตภาพยนตรที่ใช้ประกอบการสอนกันน้อยกว่าที่ควร
๒. ขาดช่างเทคนิคที่มีความรู้ความสามารถ
๓. งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ
๔. ขาดสถานที่อำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการผลิตภาพยนตร
๕. ขาดการวางโครงการ และวัตถุประสงค์สำหรับการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาที่แน่นอน

^๗ นายช่อม ประเสริฐสกุล, "ปัญหาการผลิตภาพยนตรกรรมการศึกษาในประเทศไทย"

พ.ศ. ๒๕๑๔ นางสาววิไลพร ชีระพันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการผลิตและการใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพฯ จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัญหาของการผลิต และการใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพฯ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครู และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ ๒๕ โรงเรียน รวมประชากรที่ตอบแบบสอบถามเป็นครู ๑๓๐ คน และนักเรียน ๕๖๐ คน ผลของการวิจัยสรุปได้วา

ปัญหาการผลิตรายการโทรทัศน์ของเทศบาลคือ

๑. ไม่มีห้องส่งโทรทัศน์เอง

๒. บทเรียนในรายการโทรทัศน์ศึกษาขาดความรู้อย่างแปลก ๆ ที่น่าสนใจ และเรียงลำดับไม่ตรงกับบทเรียนในชั้นเรียน

๓. อุปกรณ์ที่ใช้ในรายการโทรทัศน์บางครั้งไม่สมบูรณ์

๔. ครูโทรทัศน์ใช้อุปกรณ์ไม่ชำนาญ

๕. ครูโทรทัศน์พูดเร็วเกินไป

006600

ปัญหาการใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาคือ

๑. โรงเรียนขาดเครื่องรับโทรทัศน์ และที่ตั้งของเครื่องรับโทรทัศน์ไม่ดี

๒. โทรทัศน์แต่ละเครื่องมีจำนวนนักเรียนดูมากเกินไป สิ่งแวดล้อมของการดูไม่ดี

๓. โรงเรียนไม่ได้จัดการการสอนให้ตรงกับเวลาของรายการโทรทัศน์

๔. ครูส่วนมากไม่มีเวลาเตรียมการสอน ไม่มีคู่มือใช้เป็นส่วนตัว และคนที่มิใช่ไม่ถูกต้อง

๕. หลังจากดูรายการโทรทัศน์ ครูไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนถาม ไม่มีการสรุปการ

ทดสอบ และมีการจัดกิจกรรมตามหนังสือ คู่มือครู

“นางสาววิไลพร ชีระพันธ์, "ปัญหาการผลิตและการใช้รายการโทรทัศน์ศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพฯ" วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๔

การวิจัยในต่างประเทศ

ปีค.ศ. ๑๙๕๒ John W. Mitchell ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Survey of the Motion Picture Production Activities of Selected University โดยมีจุดมุ่งหมายคือ

๑. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะของการผลิตภาพยนตร์ วิวัฒนาการความมุ่งหมาย และการบริหารงาน ของหน่วยผลิตภาพยนตร์ในมหาวิทยาลัย จำนวน ๓๐ แห่งในสหรัฐอเมริกา
๒. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยผลิตภาพยนตร์ที่มีต่อการศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. หน่วยงานผลิตภาพยนตร์ของมหาวิทยาลัยมักจะตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ เพราะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถจะบันทึกเป็นภาพยนตร์ได้มาก วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ก็มีอยู่อย่างพร้อมมูล
๒. หน่วยงานผลิตภาพยนตร์ส่วนมากมีกิจกรรมไม่ใหญ่โต มักจะอยู่ร่วมกับแผนกโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย หน่วยโสตทัศนศึกษาที่เน้นหนักทางด้านการฝึกฝนอบรมวิชาการผลิตภาพยนตร์ มักจะอยู่ร่วมกับแผนกศิลปการละคร หรือไม่ก็จัดตั้งเป็นแผนกหนึ่งของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ
๓. หน้าที่ส่วนใหญ่ของหน่วยผลิตภาพยนตร์ก็คือ ช่วยมหาวิทยาลัยในด้านการสอน การวิจัย และในด้านแปลความหมายตลอดจนบริการ
๔. ปริมาณการผลิตภาพยนตร์ของแต่ละหน่วย เฉลี่ยแล้วประมาณ ๕ เรื่อง ต่อปี และทั้งหมดเป็นภาพยนตร์เสียงเสียงประมาณ ๔ เรื่อง (มีทั้งประเภทขาวดำ และสี) นอกจากนั้นยังมีการผลิตภาพยนตร์เพื่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อการฝึกหัดในการเรียนวิชาภาพยนตร์ และภาพยนตร์ที่ออกโทรทัศน์อีกมากแต่ไม่นับรวมเข้าด้วย เพราะถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่ยังไม่สมบูรณ์

๕. การผลิตภาพยนตร์ส่วนมากมีความมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนแก่นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา, วิทยาลัย, ผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ เนื้อหาที่เลือกวางขวางเพราะผลิตเพื่อผู้ชมทั้งนอก และในประเทศ

๖. แมว่าการผลิตภาพยนตร์จะยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด แต่ก็สามารถให้เข้า และจำหน่ายได้ควย มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ให้แก่ประชาชนถึงภาพยนตร์ที่ทำการผลิตทั้งทางจดหมาย วารสาร และทางหนังสือพิมพ์

๗. เงินงบประมาณที่ใช้ในการผลิตนั้นได้มาจากงบประมาณส่วนกลาง ๕๖% ได้รับจากการจำหน่ายภาพยนตร์ที่ผลิต และค่าเช่า ๒๕% และอีก ๑๙% ได้รับจากรายได้อื่น ๆ ที่ไม่ใช่จากมหาวิทยาลัย

๘. บุคลากรของแต่ละหน่วยงานมีจำนวน ๑ - ๒๒ คน บางหน่วยงานใช้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานทางคานวิชาการ บางแห่งเป็นบุคคลที่อยู่ในวงการศึกษามีวุฒิตั้งแต่ต่ำกว่าปริญญาตรี จนถึง ปริญญาเอก บุคคลต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรม และเคยมีประสบการณ์ ทางงานคานนี้มาแล้วทั้งสิ้น

๙. รายได้ของบุคลากรที่ทำงานในหน่วยผลิตภาพยนตร์มีความสัมพันธ์เหมาะสมกับหน้าที่ และมีความมั่นคงทางคานบำเหน็จบำนาญ

๑๐. ในคานการศึกษาวิชาการผลิตภาพยนตร์ มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งบรรจุวิชาไว้เป็นหลักสูตร มีการเรียนการสอนอย่างขวางขวาง และมีบางมหาวิทยาลัยจัดตั้งหน่วยงานสำหรับให้การฝึกอบรมนักศึกษา และสนับสนุนให้นักศึกษาผลิตภาพยนตร์ควยตนเอง